

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitae Sanctorvm

Lippeloo, Zacharias

Coloniae Agrippinæ, 1603

Vita Beatissimi Martini, Episcopi Turonensis: Ex ea quam fidelissimè conscripsit discipulus eius Seuerus Sulpitus. a Migravit è corpore Anno Dominici Natalis 402. Anastasii Papæ 5. & vltimo. Arcadij & ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-42787

pari virtute inuictus permanens, postremò ca- ^{plectitur}
 pitis damnatus extra vrbis portas certamen ^{capite.}
 absoluit. Corpus fuit incendio exustum; cuius
 reliquie summo fideiũ studio collecte, & mũ-
 da sindone inuolutæ, vnguentisq; & sufficibus ^{Translatio}
 accuratè conditæ Alexandriam indè transue- ^{reliquiarum}
 ctæ fuere: vbi in templo eius nomini tempori- ^{eius.}
 bus Constantini Imperatoris constructo, stu-
 pendis miraculis claræ habentur.

Timotheus Archiepiscopus Alexandrinus, præcla-
 rum de miraculis eius scripsit encomium.

VITA BEATISSIMI MARTINI, E-
 piscopi Turonensis: Ex ea quam fidelissimè
 conscripsit discipulus eius Seuerus Sulpitius.
 Migravit è corpore Anno Domini Natalis a Teste C.
 402. Anastasii Papæ 5. & ultimo. Arcadij & ^{Baron. An-}
 Honorij Imp. 8. AEtatis verò suæ 86. cum se- ^{nal. Tom 5.}
 disset annos 31.

E GREGIUS planè & omni laude dig- ^{11. Nouè.}
 nissimus Martinus Sabariæ Pannoniarũ ^{Pairia &}
 oppido oriundus, sed intra Italiã Ticini ^{parietes eius.}
 altus, parentes habuit seculi dignitate nequa-
 quam infimos, sed gentiliũ nefariæ supersti-
 tionis miserè (pro dolor) deditos. Pater ei⁹ tri-
 bunitiã potestate honoratus animi & corporis
 vires militari gloriæ consecrauerat, filiumq;ue
 inuitum planè ad eadem stipendia primũ sub
 Constantio, deindè Iuliano faciẽda adegit. Ip-
 se enim à primis ferè annis insita pietate per-
 motus diuinã spirabat seruitutẽ: ita vt decem
 annorum puer ad Ecclesiam confugerit, seque
 catechumenum fieri postulauerit. Moxq;ue mi- ^{Fit Cate-}
 rum in modum diuino amore totus incensus ^{chumenus.}

eremum concupiuit; fecissetque votis fatis, si ætatis infirmitas non obsticisset. Animo tamen aut circa Monasteria, aut ecclesias semper intentus, meditabatur in ætate puerili, quod robusta ætate vir egregiè adimpleuit: Sed cum edicto Regum cautum esset, vt veteranorum filij militiæ nomina darent, prodente patre, qui foelicibus eius actibus inuidebat, raptus & catenis vinctus, sacramentis militaribus est implicatus; vno tantum seruo comite, contentus; cui tamen versa vice dominus seruiebat, aded vt plerumque ei & calceamenta ipse detraheret, & ipse detergeret: cibum vnà caperent, hic sæpius ministraret, Triennium ferè ante salutare lauacrum in armis fuit, integer tamen ab his vitiis, quibus illud hominum genus implicari solet. Multa illi circà commilitones benignitas; mira charitas; paciëntia verò atque humilitas vltra humanum modum. Nam frugalitatem in eo laudare necesse non est; qua ita vsus est, vt iam illo tempore non miles, sed monachus putaretur. Quibus rebus ita sibi omnes commilitones suos adiunxerat, vt eum miro venerarentur affectu, Necdum tamen regeneratus in Christo, agebat quendam bonis operibus baptismatis candidatum: assistere scilicet laborantibus, opem ferre miseris, egètes alere, nudos vestire, nihil sibi ex militiæ stipendijs, præter quotidianum victum, reseruare,

Cogitur militiæ operam dare.

Qualis in militia.

Egregia eius in pauperem quendam benignitas.

Itaq; nihil iã de crastino sollicitus quodam tempore, media hyeme, quæ solito asperior inhorruerat, cū pauperem in porta Ambianensium ciuitatis nudum obuiã haberet, & miserū illum

illum reliqui omnes præterirent, ille solus armis & simplici militiæ veste reclusus (reliqua enim iam in opus simile consumpserat) arrepto ferro chlamydem, qua erat accinctus diuidit mediam, partemque eius pauperi tribuit, reliqua vero humeros suos rursus contegit. Nocte igitur insequenti, cum se sopori dedisset, vidit Christum chlamydis suæ, qua pauperem texerat, parte vestitum; audiuitque Iesum ad circumstantium angelorum multitudinem clara voce dicentem: Martinus adhuc catechumenus hac me veste contexit. Quo viso, vir beatissimus non in gloriam est elatus humanam, sed bonitatem Dei in suo opere cognoscens, cum esset annorum duodeniginti ad baptismum conuolauit. Nec tamen statim militiæ nuncium remisit, tribuni sui precibus euictus, cui contubernium familiare præstabat. Etenim transacto tribunatus sui tempore, renunciaturum se seculo pollicebatur. Qua Martinus expectatione suspensus, biennio ferè a suscepto lauro solo scilicet nomine militauit.

*Christus ei
apparet.*

Baptizatur.

Interea irruentibus intra Gallias barbaris, Iulianus Cæsar coacto in vnum exercitu, apud Vangionum ciuitatem donatium coepit erogare militibus. Cumque singulis (vt moris est) citatis ad Cæsarem: Hactenus, inquit, tibi militaui; nunc patere, vt militem Deo: donatium tuum pugnaturus accipiat alter: Christi ego miles sum, pugnare mihi non licet. Tum vero aduersus ad hanc vocem Tyrannus infremuit; dicens eum metu pugnae, quæ postera die erat futura, non religionis gratia detrectare mili-

*Detrectat
militiam.*

H h 5 tiam

tiam. At Martinus intrepidus, imò illaro sibi terrore constantior: Si hoc, inquit, ignaviae adscribitur, non fidei, crastina die ante aciem inermis adstabo, & in nomine Domini Iesu, signo Crucis non clypeo protectus, hostium cuneos penetrabo securus. Retrudi ergò in custodiam iubetur: facturum fidem dictis, ut inermis barbaris objiceretur. Postera die hostes, pacis legatos miserunt, & se suaque omnia dederunt.

Adit S. Hilarius S. Martinus.

Exindè relicta militia, sanctum Hilarium Pictaviae civitatis Episcopum expetijt, & aliquamdiu apud eum, spectata eruditione & pietate virum, commoratus est. Hilarius autem hominis ingenio & religione delectatus, ut arctius eum sibi implicaret, diaconatus officio & diuino vincire ministerio conatus est. Sed cum ille indignum se clamitans sepiùs resisteret, Episcopus intelligens eum infima quæque præ humilitate sectari, & illi eo officio in quo iniuriæ quidam loc^{us} esse videretur posse cōstringi,

Ordinatur exorcista.

exorcistam ordinavit. Quam ille ordinationem minimè repudiauit. Nèc multò post per soporem admonitus, ut patriam parentesque, quos adhuc gentilitas detinebat, religiosa sollicitudine visitaret, moestus peregrinationem illam aggressus est; contestans fratres, multa se aduersa passurum: quod postea euentus probavit.

Redit in patriam.

Incidit in latrones.

Ac primùm inter alpes deuia securus, incidit in latrones; quorum vnus cum eleuata securi caput ei secare vellent, ictum ferientis dexteræ sustinuit alter: ipse interim animo ac mente ita securus ut percussanti latroni, nam quo

quo terrore correptus esset, respōderit: Se nunquam magis fuisse securum, quod sciret Domini misericordiam maximè in tērationibus affuturam. Evangelicam deindè aggressus disputationē, latronem illum ad eò perfectè ad Christum conuertit, vt religiosam postea duxerit vitam. Martinus indè progressus, cū Mediolanum præterijisset, diabolum in humana effigie obuium habuit; qui, quò tenderet, ab eo requirens, cū hoc responsi accepisset, se, quò Dominus vocaret, intendere ait ad eum: Quocunq̄ue ieris, diabolus tibi aduersabitur. Tunc vir sanctus voce prophetica: Dominus, inquit, mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo: statimq̄ue è conspectu eius inimicus euauit. Itaque vt animo ac mente conceperat, matrem gentilitatis absoluit errore, patre in malis perseverante; plures ramen suo saluauit exemplo: & vnus inter omnes Arianæ perfidiæ pestilentissimè grassanti præcipua virtute resistens, multis est affectus iniurijs, publicèq̄ue virgis cæsus ad extremum exilio multatus est.

Latronem conuertit.

Diabolus ei fit obuiam.

Psalm 117.

Conuertit matrem.

Multa patitur ab Arianis.

Italiam igitur repetens, Mediolani sibi monasteriū statuit. Sed nec ibi eum Auxentius Arianorū auctor & princeps latitare passus est: quin potius multis oneratum iniurijs de ciuitate exturbauit. Cedendum itaque tempori arbitratus, ad insulam Gallinariam nomine secessit: vbi herbarum aliquamdiū radicibus victitans, helleborum venenatum, vt ferunt, gramen per imprudentiam sumpsit. Cumque vim grassantis in se veneni, vicina iam morte, sensisset, imminens periculum oratione repulit, dolo-

Vim venenę oratione euacuat.

doloremque fugauit. Nec multò post, cum S. Hilario (qui similiter hæreticorum fraudibus in exilium missus fuerat) potestatem redeundi à Rege indultam fuisse comperisset, Romæ ei tentauit occurrere; profectus igitur est ad Verberem. Sed cum Hilarius iam præterisset: eum Pictaunum vsque profectus est.

*Construit
monasteriū
propè Picta-
unum.*

Ab eo autem gratissimè susceptus, haud longè ab oppido monasterium collocauit: ubi inter cæteros quidam etiam catechumenus ei se iunxit; qui paulò post, languore correptus, tandem vi febrium, absente fortè per id tempus Martino, extinctus est. Reuersus verò cum absque baptismo humanis rebus eum excessisse cognosceret, flens eiulansque super exanimata defuncti fratris se membra prosternens, orationi aliquamdiu incubuit: sentiensque per spiritum Domini adesse virtutem, erectus paululum, & in defuncti ora defixus, misericordie diuinæ intrepidus expectabat aduentum. Vix

*Excitat mor-
tuum.*

que quarum ferè horarum spatium intercesserat, vidit defunctum paulatim membris omnibus commoueri, & laxatis in usum vidèdi palpitare luminibus. Nec multò post dum agrum Lupicini cuiusdam honorati secundum seculum viri præteriret, clamore & luctu plangentis turbæ exceptus, intelligit vnum è familia seruulum laqueo sibi vitam extorsisse. Quo cognito, cellulam, in qua corpus iacebat exanime, ingreditur, exclusisq; omnibus, superstratus corpori preces fudit. Moxque in ora illius defunctus erigitur, lentoque conamine enisus assurgere, apprehensa beati viri dextera, in pedes constitit, omniq; inspectante turbæ, ad domus

Itē alterum,

domus vestibulum processit. Sub idem verò tempus vir diuinus apud omnes tunc sanctitatis opinione celebris ad Turonicæ ecclesiæ Episcopatum petebatur. Sed cum è suo monasterio non facillè erui posset, Ruricius quidam vnus è ciuibus, vxoris languore simulato, ad genua illius prouolutus, vt egrederetur, obtinuit. Ità dispositis iam in itinere ciuium turbis, sub quadam custodia ad ciuitatem vsque deducitur. Mirum in modum incredibilis multitudi non solum ex illo oppido, sed etiam ex vicinis vrbibus ad ferenda conuenerat suffragia. Vna omnium voluntas, eadè vota, eademque sententia, Martinum Episcopatu esse dignissimum: felicem fore tali Ecclesiam sacerdote. Pauci tamen, & nonnulli ex Episcopis, qui ad constituendum antistitem fuerant euocati, impiè repugnabant. Inter eos quidam Defensor nomine perinaciter resistebat; qui tamen Prophetica lectione eodem die mirabiliter repressus est. Cùm enim, sumpto psalterio, vnus è ministris, sacras literas de more cõfuleret, prima sorte in eum incidit versum: Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem propter inimicos tuos, vt destruas inimicum & defenforem. Quo lecto, clamor populi tollitur, pars aduersa confunditur. Atque ità habitum est, diuino nutu psalmum hunc lectum fuisse, vt testimonium operis sui Defensor audiret, quia ex ore infantium & lactentium in Martino Domini laude perfecta, & ostensus pariter & destructus est inimicus.

Eligitur Turonensis Episcopus.

Psalm. 8.

Iam verò sumpto episcopatu, qualè se quantumque præstiterit, non est nostræ facultatis euolue-

Qualis in episcopatu.

euoluere. Eadem in corde eius humilitas, eadem in vestitu eius vilitas erat. Atque ita plenus auctoritatis & gratiæ implebat Episcopi dignitatem: vt non tamen propositum monachi virtutemque desereret. Aliquamdiu adhærenti ad Ecclesiam vsus est cellula: sed cum frequenter populi ad se concursum ferre non posset, duobus ferè extrà ciuitatem millibus monasteriū sibi statuit: ad quod adeò difficilis erat accessus, videlicet propter præcisam excelsi montis rupem, & Ligurem fluuium, vt ab eremi solitudine nihil distaret. In eo monasterio discipulos habebat octoginta, tam excellenter in omni virtutum genere & cælesti disciplina exercitados, vt multi eorum postea ad episcopi dignitatem euecti fuerint. Caterum cum in ea regione pauci adhuc Christiana essent religione imbuti, beatus antistes suo suorumque exemplo, impietatem ex omnium ferè animis breuità profligauit, vt fanà in ecclesias & monasteria libenter conuerterent, & Martinum cuncti certatim prædicarent.

Erat quodam in vico, arbor pinus fanò antiquissimò proxima; quam vir beatus cum excidere vellet, antistes loci illius, cæteraq; gentiliū turpa cæpit obfistere. Et licet fanum dirui permiserant, nullo tamen modo arborem succidi patiebantur. Cumque vir sanctus verbis instaret, vt dæmoni dedicata arbor excinderetur, vnus ex illis, cæteris audacior: Si aliqua, inquit, tibi in Deo tuo, quem colis, est fiducia nos eam excindemus: ita tamè, vt tu eam labentem excipias, & Christi tui virtutem nobis pariter manifestâ facias. Ad hanc conditionem

Condit monasterium iam episcopus.

Insignes habet discipulos.

Conuertit omnes loci istius gentiles.

nem omnis illa gentilium turba mirificè exultans, facilem sibi arboris proponebat iacturā, si inimicum sacrorū suorū casu ilius obtriuissent. Nec recusavit vir sanctissimus, quin victus pro rusticorū arbitrio eo in loco statueretur, quò arborem esse casuram nemo dubitabat. Succidere igitur ipsi suam pinum cum ingenti gaudio lætitiāque cæperūt. Aderat eminus turba mirantium. Cumque nutare paulatim pinus, & ruinam minitari inciperet, monachi pallore perfusi, & periculi magnitudine conterriti, spe omni fideque abiecta, solam Martini mortem expectabant. At ille Christi virtuti & gratiæ confusus, intrepidè ruentem operiens pinum, eleuata manu contra salutiferæ Crucis opposuit signum; & iam iamque labantem (mirabile dictu) quasi turbine retroactam, in alteram partem ruere fecit. Tum verò in cælum clamore sublato, gentiles stupere miraculo, monachi flere præ gaudio; Christi nomen in commune ab omnibus prædicari: factisque constitit, eò die salutem illi venisse regioni. Nam nemo ferè ex immani illa multitudine gentilium fuit, qui non impositione manus desiderata, in Dominum Iesum Christum, relicto impietatis errore, crediderit.

*En virtutem
S. Crucis signi.*

Nec minorem sub idem ferè tempus eodem in opere virtutem edidit. Cùm enim in vico, cui Leprosorum nomen est, templum superstitiæ religionis opulentissimum euertere statueret, & gentilium multitudo non absque iniuria eum repelleret, ipse ad proxima secedens loca, diuinam toto triduo cilicio & cinere tectus implorauit opem: & ecce subito duo ange-

*Angeli ei ap-
parent & as-
sistunt in e-
uertendis
dæmonum
fanis.*

*Infinitis cla-
vet miracu-
lis.*

*Egregia Mar-
tini inre-
darguendo
Imperatore
constantia.*

angeli hastis scutisque instar militiæ cælestis muniti se ei obtulerunt; dicentes se à Domino missos ut fusa fugataque rusticorum multitudine, præsidium Martino ferrent. Regressus igitur vir sanctus ad vicum, spectantibus gentium turbis profanam succendit ædem, arasse omnes & simulachra in puluere redegit. Cum verò in Hedutorum pago idem moliretur, & vnus cæteris audacior stricto eum gladio peteret, ipse reiecto pallio nudam ceruicem percussori præbuit. Sacrilegus autem cum eleuata altius dextera ferire vellet, subito diuina virtute resupinus ruens, quanto se scelere obstrinxerat, cognouit. Alia sunt huiusmodi virtutum genera penè infinita: & miracula sanè clarissima, quibus eum Dominus in fugandis morbis, & dæmonibus pellendis egregiè illustrauit.

Sed ut minora tantis inseram, quamuis (ut est nostrorum ætas temporum, quibus iam deprauata omnia, atque corrupta sunt) penè præcipuum sit, adulationi regiæ sacerdotalem nõ cessasse constantiam: cum ad Imperatorem Maximum ferocis ingenij virum, & bellorum ciuiliū victoriæ elatum, plures ex diuersis partibus episcopi cõuenissent, & foeda circa Principem omnium adulatio notaretur, sequæ degeneri inconstantia regiæ clientelæ sacerdotalis dignitas subdidisset, in solo Martino Apostolica auctoritas permanet. Nam etsi pro aliquibus supplicandum regi fuit, imperauit potius quàm rogauit. Et à conuiuio eius frequenter rogatus abstinuit, dicens, se mensæ eius participem esse non posse, qui duos Imperatores

* vnum

*vnum regno, *alterum vita expulisset. Po-
 strendò cum Maximus se non spontè sump-
 imperium afirmaret, sed impositam sibi à mi-
 litibus diuino nutu necessitatem regni, armis
 defendisse, tandem victus vel ratione vel pre-
 cibus ad conuiuium venit; mirum in modum
 gaudente rege, quod id impetrasset. Aderant
 conuiuæ veluti ad diem festum euocati, sum-
 mi atq; illustres viri; inter quos Martini pres-
 byter medius accubuerat: ipse autem cellula
 iuxtà regem posita confederat: Ad medium ve-
 rò conuiuium vbi pateram (vt moris est) mini-
 ster Regi obtulisset, ille sancto admodum Epi-
 scopo dari potius iubet; expectans atque ambi-
 ens, vt ab illius dextera poculum sumeret.

Sed Martinus vbi ebibit, pateram presbytero
 suo tradidit; nullum scilicet existimás dignio-
 rem, qui post se prior biberet. Quod factum
 Imperator, omnesque qui aderant ita admira-
 ti sunt, vt hoc ipsum eis, in quo contempti fue-
 rant, placeret; celeberrimumq; per totum pa-
 latium euasit, fecisse Martinum in Regis pran-
 dio, quod in infimorum Iudicum conuiuijs, e-
 piscoporum nemo vnquam tentasset. Prædixit
 autem longè antè eidem Maximo futurum, vt
 si ad Italiam pergeret, bellum Valentiniano
 Imperatori inferens, sciret se primo quidem
 impetu victorem futurum, sed paruo pòst tem-
 pore esse periturum. Quod planè vaticinium
 impletum vidimus. Nam primo aduentu eius
 Valentinianus in fugam versus, post anni
 spatium resumtis viribus cum Theodosio re-
 uersus, captù intra Aquileiæ muros Maximum
 interfecit.

* Valētinia-
 num iuniorē.
 * Gratianū.

En quanti m
 vir sancti sse-
 mus tribue-
 rit sacerdo-
 tio

Prædixit
 Maximo sse-
 teritum.

*Angeli eius
castimonia
delectantur.*

Cæterum vt ad Martinum recertamur, constat eum tanta vitæ castimonia enituisse, vt sæpè familiari angelorū conspectu atq; sermone frueretur. Nihil enim in illi^o ore, nisi Christus; nihil in corde, nisi pax, misericordia & pietas inerat. Porro tantæ sunt tamque eximiæ illius virtutes, vt nulla vnquam pro dignitate explicare queat oratio. Animus cælo semper intentus; ieiunijs, vigilijs & orationibus vacabat assidue: ita vt ne inter occupationes gratissimas mentem à studio precandi relaxaret. O virum vere beatū, in quo dolus omninò nullus fuit. Nemo eum vnquam vel iratū, vel moerentem, vel ridentem vidit; vnus idemque semper, cælestem quodammodò vultu præ se ferebat lætitiā: iniuriarum omnium adedè patiens, vt ab infimis etiam Clericis læsus, nunquam nè verbulo quidem vindictam sumpserit. Sed iuuat adhuc paucas quasdam ex omnibus tanti viri referre virtutes, vt clariùs ex ijs admiranda illius sanctitas elucescat.

*Eximiæ eius
virtutes.*

*Humilitas
summa.*

Et quidem summus humilitatis amator nunquam sublimi, in ecclesia, cathedra vt voluit: sed in tripode residebat: nec Clericorum multitudinem ad gloriā stipatus, sed permissa à clericis libertate, in secretario solus planè ad peragenda mysteria precibus, lachrymisq; se comparabat. Accidit autē vt quidā pauper seminudus hybernis mensibus eunti ad Ecclesiā occurreret, & aliquod suæ nuditati operimentū supplex postularet. Tunc ille accersito archidiacono iussit argentem sinè dilatione vestiri. Sed cum ille mandatum negligeret, pauper beati viri secretum captans, irrupit; & nouis querimonijs

monij nuditatem suam sancti episcopi oculis obiecit. Nec mora: Martinus intra amphibalū, *Nota in signū benignitatis in pauperem.* paupere minime vidente, tunicam sibi latenter educens, eaque eum contegens ocyus discedere iubet.

Paulo autem post ingressus archidiaconus, admonet eum frequentem in ecclesia populū Missarum præstolari solennia: tempus esse ut procedat. Cui antistes negat se ad ecclesiā procedere posse, nisi vestem prius pauper (se autē intelligebat) acciperet. Diaconus verò nihil intelligens, quia extrinsecus amphibalo indutum, interius veste nudum nō videbat: postremo pauperem non cōparere cāusat. At Martinus: mihi, inquit, vestis, quæ parata est, deferatur: pauper non deerit vestiendus. Arctatus demum clericus & necessitate cōpulsus, iamq; felle commotus, è proximis tabernis breuem atque hispidam quinq; argenteis comparatam adducit vestem; eamque ad pedes antistitis exponens: En, inquit, vestem, sed pauper iam recessit. Ille nihil motus, iubet eum paulum stare pro foribus, utique ut occultè nuda interim membra contegeret. Cū hac igitur Deo oblaturus sacrificium procedit: & ecce globus de capite illius igneus emicans, ita in sublime contendit, ut longius collum crinemque flamma produceret.

En in signū miraculorum

Cū primū ad episcopi dignitatem euectus esset, quædam necessitas Valentinianum, qui tunc rerum potiebatur, eum adire coëgit. Is autem Martinum venientem palatij foribus arceri iussit: quod postulata antistitis concedere nollet. Accedebat ad animum illius

li 2 in mi-

immitem atque superbum vxor Ariana, quæ totum eum à sancto viro auerteret. Itaque vir sanctus semel iterumque repulsam passus, ad opem diuinam supplex confugit. Septimò vero die ab angelo monitus, vt regiam spontè referendam peteret, & superbum Principem diuina virtute molliendū adiret intrepidò, fretus eo auxilio palatium tertio accessit. Parent limina; nullus obsistit; intrat aulæ penetralia; & postremò ad ipsum, nemine prohibente, Regem peruenit. Qui venientē eminè cōspiciēs, nequaquam adstati assurgere est dignatus; donec regiā sellam ignis operiret, ipsumque Regem, ea corporis parte, qua sedebat, afflaret incendium. Ita solio suo superbus excutitur, & Martino inuitus assurgit: multumque complexus, quem spernere antè decreuerat, virtutem se sensisse diuinam emendatior fatebatur. Nec exspectatis Martini precibus, prius omnia prestitit, quam Rogaretur. Colloquio illum atque conuiuio frequenter affciuit: postremò abeunti multa munera obtulit: quæ vir beatus, vt semper paupertatis custos cuncta reiecit. Sed maior tamen ille honos & planè admirandus, quem Regina Maximi Imperatoris coniunx ei impendit.

*Superbia
Imperatoris
diuinitus
punitur.*

Munera spernit.

*Nota quāto
honore Re-
gina S. Mar-
tinum profe-
quatur.
Luca 7.*

Cum enim Imperator ille sepius euocatum antistitem summa in palatio veneratione prosequeretur; eiusque sermones de fidelium gloria, de eternitate sanctorū, incredibili auiditate audiret: Regina dieb. ac noctibus de ore illius pendēs, Euangelico illo nō inferior exemplo, pedes sancti fletu rigabat, crine tergebat. Martinus quem nulla vnquam femina contigisset illius

illius assiduitatem, imo potius seruitutem non poterat euadere. Non illa opes regni, non imperij dignitatem, non diadema, non purpuram cogitabat: diuelli à Martini pedibus solo strata nõ poterat. Postremò à viro suo poscit, dein Martinum vterque compellunt, vt ei, remotis omnibus ministris præberet sola conuiuium. Nec potuit vir beatus obstinatiùs reluctari. Componitur castus Reginae manibus apparatus, sellulam ipsa consternit, mensam admouet, aquam manibus subministrat, cibum, quem ipsa coxerat, apponit. Ipsa, illo sedente, eminùs secundùm famulantium disciplinam, solo fixa, consistit immobilis; per omnia ministrantis modestiam, & humilitatem exhibens seruiantis. Finita cœnula, fragmenta panis absumpti micæque collegit, fatis fideliter illas reliquias Imperialibus epulis anteponens.

Nunc verò Auitiani quondam Comitis barbaram nimis & vltra omnes cruentam quoque referamus feritatem: vt simul sanctissimi viri misericordia luce meridiana clariùs innotescat. Ille igitur Comes rabido spiritu Turonum ciuitatem ingressus, ingentem post se, miserabili sanè facie, catenarum vinculis cõstrictam trahebat multitudinem, quam, postera die, diuersis poenarum generibus perdere statuebat. Quod vbi Martinus comperit, solus paulò antè mediam noctem ad prætorium bestie illius contendit. Sed cùm profundè noctis silentio, quiescentibus cunctis, nulli foribus obseratis pateret ingressus, antè limina cruenta prostermitur. Intereà Auitianus graui som-

Insignis Martini misericordia in redimendis captiuis.

Ii 3 nose-

no sepultus, angelo irruente percellitur: Seruus, inquit, Dei ad tua limina iacet, & tu quiescis? Quia ille voce percepta lecto suo turbatus excucitur: conuocatisque seruis, trepidus exclamat, Martinum esse præ foribus: Irenæ protinus, claustra reserarent, ne Dei seruus pateretur iniuriam. Sed illi (vt est omnium natura seruorum) vix prima limina egressi, irridentes dominum suum, quod somno fuisset illulus, negant quenquam esse præ foribus; ex suomet ingenio coniectantes neminem nocte posse vigilare, nedùm illi crederent in illo noctis horrore iacere ad aliena limina sacerdotæ. Idque Auitiano facile persuasum: rursus soluitur in soporem. Sed mox vi maiore concussus, exclamat Martinum stare præ foribus: sibi ideo nullam quietem animi corporisque permitti. Tardantibus seruis, ipse ad limina exteriora progreditur. Ibi Martinum, vt senserat, deprehendit. Percussus miser tantæ manifestatione virtutis: Quid, inquit, hoc Domine mi fecisse? Nihil te loqui necesse est: Scio quid desideres; video quid requiras: decede quantocyus, ne me ob iniuriam tui, cælestis ira consumat: satis soluerim hucusque pœnarum. Post discessum autem sancti iubet omnes relaxari custodias: & mox ipse proficiscitur. Ita fugato Auitiano, & miseris illis è mortis faucibus liberatis, ciuitas magno exultauit gaudio, & Martini misericordiam cum tanta virtute coniunctam mirè celebrauit.

Nos si cuncta ab illo patrata mi acula referre velimus, modum profectò omnem excedemus, & facilius admirari quàm explicare poterit.

verimus. Quare ad obitū illius veniamus, quē multo antē prophetiæ spiritu clar^o cognovit. Interea causa extitit, qua Condatēsem Ecclesiā visitaret. Vbi cum aliquandiū vltimam virtutum suarum consummationem exerceret, corporis viribus repentē destitutus in lectum incidit. Cumque luctu & mœrore nimio excessum eius discipuli deplorarent, ille fletibus suorum motus: Domine, inquit, si adhuc populo tuo necessarius videor, nō recuso laborem: Fiat voluntas tua. Indē aliquot diebus vifentium exercitatus in cinere cilicioque recubans, cum assiduo orationis studio exitum suū muniret, fortē adstantem propē vidit diabolum. Tum verō fiducia plenus: Quid hic, inquit, adstas, cruenta bestia? Nihil in me funeste reperies: Abrahæ me sinus recipiet. Cum his vocibus fatigatum diuinis operibus spiritum cælo reddidit. Quo tempore angelos diuinas laudes concinentes beatus Severinus Coloniensis episcopus cum Archidiacono suo Euerigiso audire meruit.

Vidit demonem in agone.

Feliciter migrat. S. Severini vita habetur 23 Octob.

VITA S. LIVINI ARCHIEPISCOPI & Martyris: Ex breuiario Gandensi, vbi sacrum eius corpus quiescit. Coronatus est anno Domini 633. *Vide Iohan. Molan. in Indic. SS. Belgij.*

LIVINVS in Scotia nobili genere natus, 12. Nouēb. admodum adhuc puer, non modò supra patriam eximia pietate conspicuus, verū etiam miraculis clarus fuit. Adultæ autem etatis factus, præceptoribus vsus est, primum egregio Dei sacerdote Benigno: deindē

Præceptores eum instruxerunt.

Li 4 susce-